

Nara - obdobie japonskej kultúry (646-784; pozri *japonské umenie*); názov podľa vtedajšieho hlavného mesta; vplyv čínskej a kórejskej kultúry spojený s prijímaním *budhizmu*; v japonskom umení prevládol vplyv *tchanského štýlu* (prichádzajúci čínski umelci kládli základy japonského *budhistického umenia*); na čínskych a kórejských vplyvoch závislé predovšetkým maliarstvo (menší význam ako sochárstvo); v maliarstve 8.st. prvé japonské *portréty* (čínsky mních Tien-čen/jap. menom Gadžin); nástenné maľby známe väčšinou iba z literárnych prameňov; vyhraňovanie jednotlivých maliarskych škôl; sochárstvo tiež pod vplyvom tchanského štýlu > kolosálne, okázalé kultové sochy *Buddhu* (až 16m) z *bronzu* ale aj sochy z dreva (monumentálne, dekoratívne, určené na výzdobu štítov a *baldachýnov* svätých); od 8.st. polychrómované sochy alebo sochy vytvorené zo suchého *laku* alebo z pálenej hliny; spolu s budhizmom postupný vplyv *indického umenia* > kultivovanosť výtvarného názoru

Naragonia - stredoveká krajina *bláznov*; téma plavby do Naragonie súčasťou spisu *Lod' bláznov*

Narájana/Narájana-Lakšmí - pozri *Lakšmí*

náramok - pozri *móda, šperk; sapropelit, náhrdelník*

https://wellery.ru/6-derevyannye-braslety?_openstat=ZGlyZWN0LnIhbmRleC5ydTsxNTI1NTcwNzszNDA0MjgyNjM5O2Jpc2Vy b2sub3JnOmdlYXJhbnRIZQ&yclid=1514164378663921940

Narámsínova stéla - *stéla* s reliéfnym zobrazením víťazstva *akkadského* vojska nad horským kmeňom (dynamická pyramidálna kompozícia so štylizovanou krajinou a symbolom *hviezdy*); ružový *pieskovec*, 2.pol.3.tis.pr.Kr.

[http://cs.wikipedia.org/wiki/Nar%C3%A1m-S%C3%ADn_\(Akkad\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Nar%C3%A1m-S%C3%ADn_(Akkad))

naratívna figurácia - francúzsky variant *pop-artu* (porovnaj *nový realizmus/nová figurácia*; synonymum ?) zo 60.rokov 20.st.; zachycovala rytmus a udalosti každodenného života, prostredie veľkomesta (nočné podniky, sex-shopy, jazzové kluby, medzinárodný turizmus aj ľudový mestský folklór, forma realistickej reportáže; typickým predstaviteľom naratívnej figurácie Gérard Guyomard

naratívny - rozprávačský; vo výtvarnom umení rys tvorby, ktorý nemá svoje ťažisko vo výtvarných prostriedkoch (*kompozícia*, farebné riešenie, *rukopis* ap.), ale je výtvarným prepisom príbehu;

naratívnosť typická napr. pre *insitné umenie*; stredoveké naratívne cykly: pozri *polyptych*; pozri *anekdota*, *moralita*; *kontinuálna kompozícia*; *Peredvižnici*, *neorealizmus*; *devocionálny*

V. M. Vasněcov: Preferans (1879)

F. Defregger: Posledný kontingent (1872)

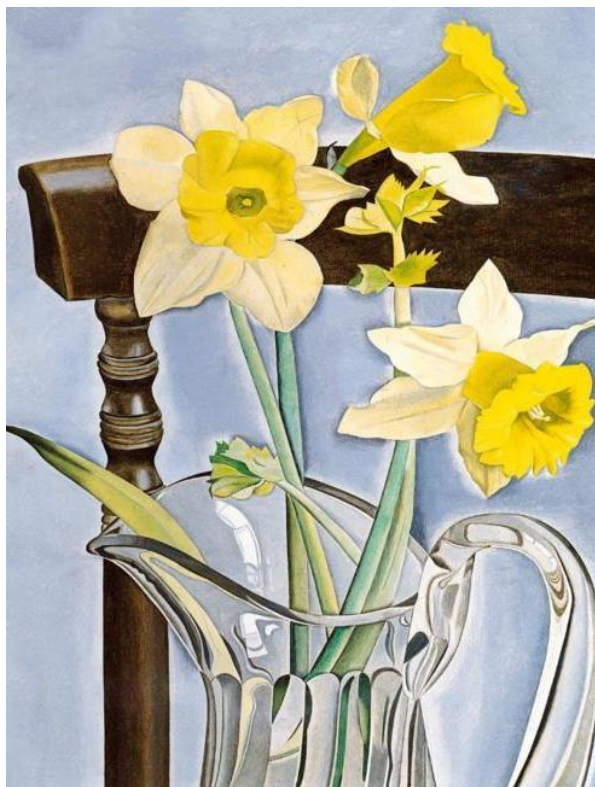
R. Ansdell: Dobre (1870)

narcis (kvet) - z gréc. narkao – uspávať, byť omámený

1. *Narkissos/Narcis* - hrdina gréckych mýtov, posadnutý svojou podobou
2. obľúbený kvetinový ornament v *Sparte*; v ostatnom Grécku však narcis kvetom *smrti* (pozri *Persefoné*); pozri *kvetiny, kvet*

Eurotelevízia: galantamín z narcisov okrem iného navodzuje lucídne *sny*, ktoré si človek plne uvedomuje a tým pádom môže riadiť ich priebeh; pre omamnú vôňu kvetu pripisovaná narcisu liečivá moc; Arabmi používaný pri liečbe plešivosti, Francúzmi pri liečbe hystérie; olej v čistej forme dnes používaný v aromoterapii

http://fr.wikipedia.org/wiki/Giampietro_Campana

L. Freud: Narcisy a zeler (1947-1948)

Narcis (v mytológii) - gréc. Narkissos; v *gréckej mytológii* syn riečneho boha *Kefisa* a nymfy *Leriope*; pohrdol láskou *nymfy Echo*, ktorá sa zo žiaľu utrápila; *Afrodita*, ktorej to nymfy žalovali, ho potrestala tým, že nesmel zazrieť svoju tvár; keď ju uvidel vo vodnej hladine, zaľúbil sa do nej a od žiaľu zomrel (podľa inej verzie sa nakláňal nad hladinu, spadol do vody a utopil sa); keď sa nymfy dozvedeli o jeho smrti, bolo im ho ľúto a išli hľadať jeho telo, aby slávnostne ho pochovali; jeho telo sa však premenilo na kvet *narcisu* (pozri *metamorfóza*); (nástenné maľby z *Pompejí*; G. A. Boltaffia, *Tintoretto*, *Poussin*, *C. Lorrain*, *Leimonov*, *Dalí*)

O. Gentileschi: Narcis (17.st.)

J. Cossiers: Narcis (1638)

B. West: Narkissos a Echo (1805)

J. Bencúr: Narcis (1881)

sv. **Narcissus** - (✠216); *patriarcha* Jeruzalema; uctievaný ako svätý západnými i východnými cirkvami; mal 80 rokov, keď sa stal biskupom Jeruzalemským; sv. Narcissus spolu s Theophitus alebo Theoctistus, biskupom *Caesarey* v Palestíne, predsedal rade biskupov Palestíny v Caesarei; na nej sa rozhodlo, že *Veľká noc* bude vždy v nedeľu a nie s oslavou židovského *pesahu*; podľa *Eusébia*, svätý biskup Narcissus urobil veľa zázrakov, len počas veľkonočnej *vigílie*, kedy zmenil vodu na olej pre všetky lampy kostola (čo nápadne pripomína židovský zázrak *Chanuka*); bez ohľadu na svoju svätosť bol znepriatelený s niektorými členmi vlastného zboru, ktorí sa ho snažili zničiť klamstvami; Narcissus napokon všetkým odpustil a odišiel na niekoľko rokov do ústrania; počas jeho neprítomnosti sa vystriedali na jeho poste traja biskupi; Narcissa po návrate do Jeruzalema vyhľadal ľud a žiadal ho, aby pokračoval vo svojej činnosti biskupa; zomrel pri modlitbe vo veku 117/116 r.; pozri *pustovník*

https://en.wikipedia.org/wiki/Narcissus_of_Jerusalem

<https://art.famsf.org/willem-or-guillaume-van-de-nieulandt/landscape-mill-and-road-four-figures-19633013558>

<https://art.famsf.org/hans-liefrinck/bacchus-four-children-19633010637>

Sadeler: Sv. Narcissus, patriarcha Jeruzalema v krajine (16.-17.st.)

narcizmus - v oblasti sexuológie: sexuálna deviácia charakterizovaná erotickým záujmom o vlastné telo (pozri *expresionizmus*: osobnosť rakúskeho maliara *Egona Schieleho*); pozri *erotika/sex*

nard - semit.; názov niektorých juhoázijských rastlín, z ktorých aromatických koreňov a pakoreňov sa pripravovala vonná masť; v mýtoch pozri *fénix*; nard bol veľmi drahý parfum v Ježišovej dobe (pozri *Pomazanie v Betánii/Hostina v dome Šimona Malomocného*); nard bol známy v staroveku a bol súčasťou ajurvédскеj bylinnej tradície; bol luxusným tovarom v Egypte i na Blízkom východe; v Ríme, to bolo hlavnou zložkou parfumu nardinum, odvodeného z hebr. שבלת נרד/šebolet, ktorý bol súčasťou posvätného kadidla Ketoret, opísaného v *hebrejskej Biblii* a *Talmude*; Ketoret bol používaný na oltári v prvom a druhom *Jeruzalemskom chráme* ako dôležitá súčasť bohoslužieb; niekoľko raz sa spomína v Tanakh ako súčasť kadidla v odkaze na hilchot sabat (Šabbat 78b), rovnako ako v Malmonidesovom Hilchot Sabat (18,16); nard sa dvakrát spomína v *Piesni piesní* (1,12; 4,13); nard bol bežnou príchutou starovekých rímskych potravín a často sa nachádza v receptoch Apicia; v stredovekej európskej kuchyni bol súčasťou korenia v sladkých a korených vínnych nápojoch; od 17.st.bol jednou zo zložiek silného *piva Stingo*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Spikenard>

Nardi Angelo - (†1664); taliansky barokový maliar, aktívny v Španielsku; maľoval v neskorom *manýristickom* štýle *P. Veronese*; pozri *španielski maliari 17.st.*, *talianski maliari 17.st.* *španielski maliari manieristickí*, *talianski maliari manieristickí*

[http://en.wikipedia.org/wiki/Angelo_Nardi_\(painter\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Angelo_Nardi_(painter))

A. Nardi: Klaňanie troch kráľov (1619-1620)

A. Nardi: Klaňanie pastierov (1620)

A. Nardi: Nepoškvrnené počatie (1619-1620)

A. Nardi: Kristus na križi (17.st.)

A. Nardi: Nanebovzatie Panny Márie (17.st.)

Narfi - tiež *Norf*, *Norra*, *Nǫrr*; v starej nórčine *nǫrr* – „noc“; v *severskej mytológii* *Jötnar*, otec *Nott*; v Poetickej Edde sa volá *Norra*, ale nemožno ho zmieňať s mužom *Norom*, zakladateľom Nórska; pozri *Jötnar*, *Snorriho Edda*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Narfi>

Narkissos - Narcis

Narmerova paleta - egyptská líčidlová *paleta* kráľa *Narmera* z ranodynastickej doby (okolo 3000/3050 pr.Kr. s reliéfnou výzdobou (víťazná bitka kráľa, ľudia a zvieratá, kravské rohy bohyně *Hathory*); anticipuje klasické *egyptské umenie*

Narmerova paleta

avers

revers

narodenie - pozri *žezlo šťastia*, *smrť*, *Hecket/Hiquit*, *žaba (Baleka)*; *narodeninová tácka*

http://www.metmuseum.org/toah/hd/bifa/hd_bifa.htm (rozbór zvykov pri narodení)

Narodenie Adonisa - pozri *Adonis*, *Myrrha*

Narodenie Atény - pozri *Aténa*

Narodenie Dia - pozri *Zeus*, *Kúrétés*

Narodenie Jána Krstiteľa - (*Lukáš 1,5-25; 1,57-80; Legenda aurea*); keď kňaz jeruzalemského chrámu *Zachariáš*, obetoval *kadidlo*, bolo mu predpovedané *archanjelom Gabrielom* narodenie syna, ktorý bude naplnený *duchom Svätým* a dostane meno *Ján*; s ohľadom na dlhú neplodnosť manželky *Alžbety* a svoj pokročilý vek, požiadal *Zachariáš* o znamenie, ktorým by poznal pravdu tohto proroctva (porovnaj *Gideonovo rúno*); anjel dodal, že pre svoje pochybnosti *Zachariáš* onemie a nebude schopný hovoriť až do dňa, kedy sa udalosť stane; po jeho návrate domov *Alžbeta* počala; keď ukončila piaty mesiac tehotenstva, jej sesternicu *Máriu* tiež navštívil anjel *Gabriel* a ona počala z *Ducha Svätého* (pozri *Zvestovanie Panny Márie*); *Mária* ju navštívila a dieťa v jej tele ihneď spoznalo, že v *Máriinom* tele k nemu prišiel *Syn Boží*, ktorého pozdravoval pohybom v *Alžbetinom* živote (pozri *Navštívenie*); *Alžbeta* porodila syna a na ôsmy deň, keď ich syn mal byť *obrezaný* podľa prikázaní, jej susedia a príbuzní predpokladali, že má byť pomenovaný po svojom otcovi; *Alžbeta* však trvala na tom, že jeho meno bude *Ján*; ako náhle *Zachariáš* napísal na písacom stole: „Volá sa *Ján*“, získal moc reči; *Mária* ostla u *Alžbety* tri

msiace a pomáhala jej; keď sa Alžbete narodilo dieťa, zdvihla ho Mária zo zeme svojimi svätými rukami (Legenda aurea, 446-447); výjav, v renesancii zobrazovaný ako *žánrová* scéna, nsituovali do domu Zachariáša; v klasickom ikonografickom type maľovali aj sprievodné postavy, členov rodiny, návštevy či služobníctvo; Alžbeta leží ako stará žena v posteli, často obklopená či obsluhovaná ženami; ak nedrží dieťa, je odsunutá aj s posteľou do druhého plánu v pozadí kompozície; hlavná pozornosť patrí malému Jánovi Krstiteľovi v náručí Panny Márie, ktorá po *Navštívení* ostala u Alžbety, aby jej pomáhala; objavujú sa aj ďalšie blízke ženy, ktoré bábätko kúpu, dojčia ho, či hrajú sa s ním; kompozícia sa podobá iným narodeniam (napr. *Narodeniu Panny Márie*), niekedy sa jednotlivé výjavy nedajú rozlíšiť; jednoznačne ich odlišuje iba postava Zachariáša, ktorý stojí, ukazuje si ústa, prípadne sedí a na papier píše synovo meno Ján; k doplnujúcim výjavom patrili ďalšie výjavy z detstva Jána Krstiteľa, ktoré predchádzali Narodeniu, *Zvestovanie Zachariášovi*, či Chválospev Zachariáša, Obriezka malého Jána (predovšetkým v stredovekých iluminovaných rukopisoch); pozri *Zvestovanie Zachariášovi*, *Zachariáš (kňaz)*, *Ján Krstiteľ*

https://en.wikipedia.org/wiki/Nativity_of_St_John_the_Baptist

<https://www.google.sk/search?q=Birth+of+John+the+Baptist&espv=2&biw=1852&bih=995&tbn=is&sch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjmrr7Kh9TLAhVFiCwKHS4BAucQsAQIGQ>

Narodenie a pomenovanie sv. Jána (Baptisterium di San Giovanni, Florencia, 1240-1310)

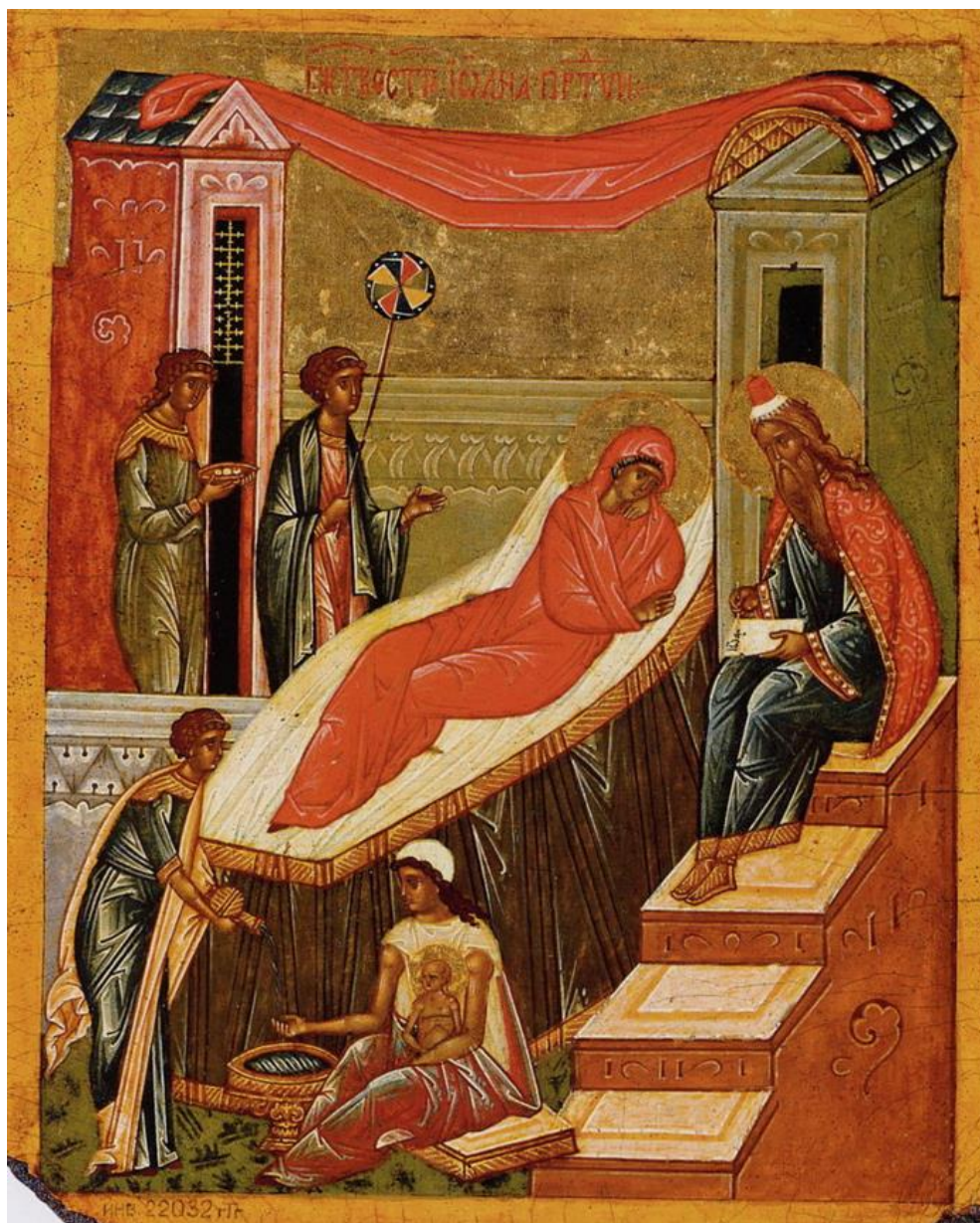
G. di Paolo: Narodenie Jána Krstiteľa (1454)

D. Ghirlandaio: Zachariáš zapisuje meno svojho syna (freska, kaplnka Tornabuoni v kostole Santa Maria Novella, Florencia, 1490)

Narodenie Jána Predchodcu (ruská ikona, 15.st.)

Narodenie Jána Krstiteľa (ruská ikona)

J. Tintoretto: Narodenie svätého Jána Krstiteľa (16.st.)

J. Tintoretto: Narodenie svätého Jána Krstiteľa (1554)

A. Gentileschi: Narodenie Jána Krstiteľa (1635)

Pontormo: Narodenie Jána Krstiteľa (1526)